

FRA paziņojums presei
Vīnē, 2017. gada 23. oktobrī

Pamattiesības novērošanas ietvaros – stiprina uzticēšanos un uzlabo drošību

Novērošanas jomas tiesību aktu reformas uzlabo pārredzamību, bet ir vajadzīgas rūpīgākas pārbaudes un līdzsvarotība, lai saskaņotu izlūkdienestu pilnvaras, kā secināts Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras (FRA) jaunajā ziņojumā. Tas parāda, ka, lai uzlabotu drošību un ievērotu pamattiesības, ir vajadzīgs skaidrs tiesiskais regulējums, stingras garantijas un efektīva uzraudzība.

“Pamattiesību aizsargāšana un efektīva valsts drošība nav nesaderīgi jēdzieni. Piemēram, novērošanas sistēmas, kurās ievēro cilvēktiesības, funkcionē labāk,” saka FRA direktors [Michael O’Flaherty](#). “Privātuma un datu aizsardzības nodrošināšana stiprina uzticēšanos izlūkdienestiem, uzlabo datu apkopošanu un analīzi, kā arī galu galā nostiprina valsts drošību.”

Aģentūras otrajā ziņojumā “[Izlūkdienestu īstenotā novērošana – pamattiesību garantijas un tiesiskās aizsardzības līdzekļi Eiropas Savienībā](#)” ir aplūkotas tiesību aktu izmaiņas kopš tās 2015. gada ziņojuma. Pirmo reizi ir izklāstīts pašu izlūkošanas darbību ekspertu un pārzīņu viedoklis, lai saprastu, kā šie tiesību akti funkcionē praksē.

Drošības draudu un jauno tehnoloģiju dēļ novērošanas jomas tiesību aktos ir ieviestas vairākas plašas reformas. Lai gan pārstrādātie tiesību regulējumi ir skaidrāki, tie nereti joprojām ir pārāk sarežģīti, novedot pie nenoteiktības attiecībā uz izlūkdienestu tiesībām un pilnvarām. Šajā saistībā ir nepieciešamas stingrākas garantijas attiecībā uz datu aizsardzību un privātumu.

Izlūkdienestu darba pārraudzībā svarīga nozīme ir tiesu iestādēm, specializētu ekspertu struktūrām, parlamentārajām komitejām un datu aizsardzības iestādēm. Tomēr, kā atzīmēts ziņojumā, tos kavē nepietiekama piekļuve informācijai un tas, ka tiem trūkst kompetences, pilnvaru izdot saistošus lēmumus, tehnisko zināšanu, resursu un neatkarības. Tas liecina, ka ir vajadzīga neatkarīga uzraudzība kopā ar pietiekamām pilnvarām un kompetenci. Tas attiecas arī uz izlūkdienestu starptautisko sadarbību, kur garantijas un uzraudzība ir vājāka.

Ir arī jānodrošina pilnvērtīga sadarbība un komplementaritāte starp dažādām uzraudzības struktūrām, nepārtraukti aptverot visus novērošanas posmus no pilnvarošanas līdz īstenošanai.

Sarežģītie nosacījumi par to, kurš drīkst palīdzēt, kā arī noslēpumainība saistībā ar izlūkošanas darbu apgrūtina tiesiskās aizsardzības līdzekļu izmantošanu personām, kuras cietušas no tiesību pārkāpumiem. Turklāt daudzām struktūrām, kas nav tiesu iestādes un kas var piedāvāt atbalstu, trūkst zināšanu ar izlūkošanu saistītu jautājumu risināšanā, kā arī neatkarības un pilnvaru, lai veiktu izmeklēšanu, piekļūtu materiāliem vai izdotu saistošus lēmumus. Tomēr dažas dalībvalstis ir radušas risinājumus, kas ļauj cilvēkiem meklēt tiesisko aizsardzību ar tiesnešu starpniecību, kuri ir eksperti un drīkst piekļūt konfidencialai informācijai.

Ziņojumā atjaunināta [FRA 2015. gada juridiskā analīze](#), ko papildina konstatējumi no vairāk nekā 70 intervijām ar ekspertiem no septiņām ES dalībvalstīm: Apvienotās Karalistes, Beļģijas, Francijas, Itālijas, Nīderlandes, Vācijas un Zviedrijas.

Lai iegūtu plašāku informāciju, skatiet attiecīgos [jautājumus un atbildes](#) vai rakstiet: media@fra.europa.eu / tālr.: +43 1 580 30 642.

Piezīmes redaktoriem

FRA ir neatkarīga ES struktūra, kuras [mērķis ir sniegt atbalstu un speciālas zināšanas pamattiesību jomā](#) ES un tās dalībvalstīm.